

СНАТА
(THE HOME.)
Canadian Weekly. Published every
Wednesday by
E. SNATA PUBLISHING COMPANY.
Main Street Winnipeg, Man.
Subscription per year \$1.00
Advertising rates furnished on applica-
tion.
E. Kozlowsky, Editor

„ХАТА“
Сопись для русских родин
В Канаді.
Виходить в середу
коштує на рік 1,00
E. Козловский, Редактор

Щі просить ся посилати через пошто-
во екопосредств **MONEY ORDER** і тую
точку, що Вам видасть почтар або еко-
посредств агент, просить ся прислати до
адреси, бо без сеї карточки пошта або
персе гроші не видасть. Всякі листи
просить ся адресувати вказано.

СНАТА
1 Main St. Winnipeg, Man

Фонди для Вітчизни.

Кілько разів наша Вітчизна потребувала в своїй великій боротьбі допомогти, завжди є у нас нагода. Кілько разів пішов клич на складки, то в Канаді піднімався рух агітаційний, збиралося тисячі і тисячі документів, наші документи, нашу народну едність.

Колектували в часі різниці люди на ще рідніші цілі. Тай скільки сї складки зносили під сурдинку контролю, приносили дуже гарні результати. Збирали на виборчі фонди, збирали на воєнні сиріт по народнім музею Каганци, збирали на фонд Олени Сичинської і свої збірками причинили ся до того до довершення цілі.

Оден фонд, а іменно фонд зводу Сичинського не дописав, а не дописав тому, що „Рада сімох“, себто кількох Соціалістів, котрі не визнаючи ся до ніякої національності, і не питаючи думки опінії, почали збирати на сю ціль на власну руку а не маючи знова найкращої контролі над складками, зробили з того фонду зводу своїх власних доходів.

Не від річи буде зазначити, що великі складки на надані цілі мають то за собою, що учать людий ошарпаних і солідарности. Зібраних датків повстають дари і сотки, котрі поставлені в добре місце доказують чудеса. Але ми, емігранти, складаючи центи на вірши народного добра, повинні знати на що даємо і повинні жадати, щоби центи пішов в то місце, де є найбільше потреба і нащо єго призначили. І ото в часі проєктів і потреб являється одна найбільша потреба помочи Рідній Вітчизні.

Наша школа в Галичині стоїть в польських руках. У школах учать наших дітей хульства і ненависти всього, що наше, рідне, найліпших хлопців, синів роду робить польська бюрократія карієровичів, що

вароду за миску сочевиці. Щоби сему запобігти, рускі патріоти оснували давньоко вже товариство „Рідна Школа“ котре народними складками удержує школи, де учать не хульства, а по чуття народности, не служальства а по чуття народної честі, і де способлять молоді нашу інтелігенцію до борби за права, свободу і ліпший бит народа. І отся „Рідна Школа“ наша найбільша і найкраща народна інституція удержує нині кільканадцять гімназій, мужеский і женський учительський семінар, школи виділові і реальні; або иншим словом видає 1.000 корон денно на удержанє своїх шкіл, отся „Рідна Школа“ присилаючи нам за море свого делегата просить нас синів одної Вітчизни, своїх братів, о поміч в гарному ділі.

„Рідній Школі“ муємо по мочи! Се наш обовязок.

І для „Рідної Школи“ муємо установити в Канаді фонд; фонд котрим розпоряджало би не „Рада сімох“ ані одиниці, але котрим розпоряджав би цілий народ через вибраних ним відпоручників. Ми з Канади муємо писати в Вітчизну тисячі доларів і доказати нашим жертвами, що ми хотїмо далеко за морем, але ми кість від кости, плоть від народної плоти; і що судьба, щастє, воля наших братів в Галичині то наша спільна, одна, нероздільна.

І от на днях завязав ся комітет в сій справі, котрого цілю буде визвати цілу руску Канаду до співучастя в великому ділі, комітет котрий тримавши наредом і вповні відповідальний за народні жертви, комітет „Рідної Школи“.

До комітету війшли слідуючі:
Дд. Арсенич, Дима, Жеребко, Глова, Гладкий, Гладун, Козловский, Кудрик, Навізовский, Ситник, Стечишин, Ферлей і Чорній.

Дописи.

Canoga, Sask.
Хвальна редакція „Хати“.
Вашу цінну часопись дістав а вже два рази і то даром. Дуже красно дякую, що не забуваєте нас фармарів, а кличете до життя, до „Просвіти“. Я знаю, що часопись видавати стоїть великі гроші на рік, і що був би гріх з мої сторони, як би я діставав газету а за ню не заплатив. Отже поштою посилаю Вам долара на рік і зичу Панам Редакторам сили і бодрости в видаваню газети поучаючої і забавної для наших руских фамілій. Дай Боже, щоби наш Русина, читаючи газети і книжки відродили ся бодай ту за морем, повстали з тої темноти, що є притягнули за собою в Канаду.

Другим разом опишу де що зі своєї околиці за наше життя а тимчасом здоровлю панів редакторів і читачів „Хати“ словом;
„Слава Ісусу Христу“
Василь Кривоніс

Сила забобону. Убийство в тюрмі

Було на весні, в маю. Поля і ліси встелив чудовий коверець зелени; цвітки розкрили свої корони і димуть; не туманять, аж дусять груди своїми ароматами. А роса, та поранна весняна роса мільонами перелєвляє і плаче та просить сонїю, щоби хоть хвилюкє зі пощадило; она ще глібше хоче зросить землю; хоче ще більше внести плодучої сили для зерна, що єго нині законе господар.

І повиходили ратаї. Зі сьпівом в устах, з надїями в серци мечуть золоте зерно. Не видно лише наших. Сплять. Но нині сьвято „Літного Николая“. Відпочивають по вчерашнім сьвятї „Івана богослова“ і по передвчерашнім сьв. Юра. Сплять, сьвяткують, бо хотїло не впрочисте сьвято, але робити не годить ся. Не орали, не сіяли, на пугу їх землі упали доші.

Осїнь. Чуже дозріло, жнуть, сушать, молотять, тїшаг ся збором — а наше змерзло на пни, змерзло зелене, щей не віддвини.

Бадїки бїдкають ся; соромно їм і жалко, що проспани і просьпівали чудові дні посївів. З одним з таких почав я розмову.

— „Змерло, каже батько але бодай грїху нема, щом не зломав сьвятого Николая. Вже він мене і поратугє як буде треба.“

— Та ж бо, кажу, сьв. Николая, то жадне сьвято! Таких сьвят наца церков дає чине половину року.

— Не кажїть так панцю, тай не гнївїть Бога. Чи ви знаєте, як одна жінка пішла на сьв. о. Николая літного в поле копати і що з нею стало ся?
— Ні не знаю, кажу.
— Сїпла она, вважаєте, робить, робить, аж так коло полудня надходить якийсь дїдусь.

— А що, каже, жіночко, ти нині робїши?
— Та рїблю.
— І якоїж ти за се хочеш заплати?
Вона видивля ся на него тай перелякла ся, бо пізнала, що то сьвятий Николай.
— Та що, каже, маю хотїти?
— Чи волиш ту на сїм місци каменем стати, чи волиш двоє дїтїй кормити?
А то вже ледво жива зо страху, тай каже:
— Та що, вже лїпше двоє дїтїй кормити, ніж каменем стати.

Ну, їди, їди до дому, каже дїдусь тай сече. А то та жінка щойно крок поступила а у неї при грудях двї гадюки. І зачали єї ссати, та до доби змерла.
А що, питає батько мене, щоби ви волили, га... і не сьвяткуювали?
— Сєж забобон, крикнув я лютий, се повіре, байка...
— Але на правді, докинув. Небїщик Іван Мороз оповїдав, що єго тато навїть знав ту жінку.

Побачивши, що дядька не перебує а щей стану в єго очах недовірком, попрашав ся і потяг дальше, роздумуючи, коли то всьомїж нами покінчить ся і коли загляне зірка поступу.
О. М.
Dnister, Sask.

Київ. — В Люкїяновичий тюрмі у Київї замордовано Пономаренка, що був еказаний на тяжкі роботи за убийство.

Як вказано морд сєє є в звязи з недавно відкритою організацією вязнів. Члєни сєї банди докладно вивїдували ся про засєбність крєвних вязнів, які були разом з ними в тюрмі. По зібраню відповідних інформацій сєго рода, вимушави гроші від крєвних даних вязнів.

Звичайно висилали они лист з прозьбами і назначили місце, де гроші, які они жадати, мали бути зложєні.

Жаданя сї були часом дуже великі, але все примієні до богатєства осіб, якими ставляли сї жаданя. Звичайно назначали они одну особу, яка мала відібрати гроші. В сєй спосіб поступала шайка довгий час і то не без щастя. Аж ось приключило ся раз, що крєвні одного вязня дістали нараз два листи — один дійсно від вязня, другий від шайки, писаний оінак в імени сказаного вязня.

То спонукало родину до підозрінь. Справу віддано до розгляденя поліції. От і невдовзі припалали цілу шайку.
Показало ся, що до шайки належали також Н. Лев і І. Понамаренко.
Понамаренко відгрожував ся в очі Львови, що єго уба, бо думав що то Лев зрадив банду. Однак сєє боячи ся, щоби Понамаренко дійсно не виконав грозьби, позбавив єго життя, задаючи кілька ран ножем, опісля казав Лев завести себе до тюремного бюра, де оповів о доконанім убийствї.

Реформа Калєндара.

Президент Конгрєсу торговельних палат цілого сьвіта L. Camo de Grand обїцяє, що в коротким часі наступить реформа Калєндара. Банкерї як взагалї всі прочї торговцїки мають много клопоту з тим, що одні місяці суть довші, другї коротші.

Уряд Швайрїї відніє ся в сїй справї до прочих держав посилаючи рївночасно від себе проєкт сєї зміни. Після него Новий рік мав би бути всенародним сьвятом і не був би вчлєнований до жадного місяця. Лїпшє отже 364 днї, котрі будуть роздїленї на чотири рївних квартали по 91 днї. Кождий квартал буде мати 3 місяці, з котрих два перші будуть часлїти 31 день а послїдний 30.

Есперанто в церкві.

Давно вже старали ся народа знайти таку міжнародну мову, котрої легко навчить ся і розумїти нею всїх людий на сьвітї.
Таку мову найшли і прозвали „Есперанто“. Нинї вже говорять нею і проповідї. Бо єсь з нагоди відкритя Евхаристичного Конгрєсу у Відни виголосив „Есперангом“ проповідь о. Др. Glesswein, що викликало велику сензацію.

ПО СЬВІТІ.

Від часу, як Турєччина в своїх заборгах посунула ся з Азїї до Європи, а особливо на півостров Балканський, від тодїто починають ся сталї заворушеня між завойованими мешканцями вище згаданого півострова. Заворушеня сї бували більші або менші і визначали ся крївавою жестокостію з обох сторін, особливо же зі сторони Турєччини.

А що в інтерєсі більших держав Європи було, як змога найбільше ослабювати турєчку державу, щоби користаючи з єї знесилїя і собі що дістати, тому то ї не дивниця, що раз в раз збирали ся представники тих же держав, які або приказували Турєччинї самїї зробити в себе лад, або насылати якусь державу, що мала перевести який такий порядок в ланїй частї краю.

Завдяки вмїшуваню європейських держав в справї Турєччини дістали самостійність: Греція, Румунїя, Черногора, Сербїя і Болгарїя.

Тимто вмїшуваням треба приписати і се, що Боснїя опинила ся в руках Австрїї. Чемність великих держав посунула ся до сєї стєпени, що кілька лїт тому мало що бракувало, щоби були вони не розібрани європейскої Турєччини. Привїд до сєго дали знова заворушеня, які безвично кїпили то в Македонїї, то в Альбанїї, то на островї Крет, то між турєчкими політичними стороництвами.

І знова, користаючи з сєго, що Турєччина вмїшана в війну з Італїєю, Болгарїя, Сербїя, Черногора і Греція спільно піднялись в оборонї Македонїї, жадаючи від турєцкогю ряду наданя єї повної свободи.

Товчком такого сьмілого виступленя сполучених держав проти Турєччини має бути австрїйський міністер заграничних справ, Берхольд, що обїцяв Болгарїї підперте зі стєрони Австрїї. І тепер, як доносєть, напруженє з обох сторін, себто Турєччини а Балканських держав, дїйшло до сєї стєпени, що війни треба сподівати ся з кожним днем Болгарїя, Сербїя, Черно-

гора і Греція зїбрали свої війска і посунули в частї на границї сусїдуєчої з Турєччиною. Знова Австрїя, Росїя, Англія і Румунїя як дальше інтерєсованї старають ся бути в воєнним потогівлю як найблизше Турєччини, сподїючи ся також чогось для себе.

Прочї же держави, які не мають нічого до стєраченя, ані до зисканя, з обави, щоби другї держави при загалїйї матні не обловили ся, кричать за спокоєм. В тїй то справї мають нараджуватись тепер в Парижї.

Та поки що сфанатизованє в Турєччинї та державях Балканських дїйшло до сєї стєпени, що не будуть чєкали на розвязку, що накинуть їм великі держави а прямо розвязуть сєй узел мечем.

В селї Станкова, Калушского повіту викопав селянин Дмитро Бовко горнець з грїшми, що важили около 10 кїля. Суть то грїші з часів панованя польських королів Жигмонта III, і Івана Собєского.

Митрополит Андрїй граф Шєнцїцький, як доносєть москофільська газета „Прикарпатская Русь“ видав до всїх деканів Галичини вїзваня, щоби всї парохїї, котрі мають які небудь гроші по польських банках, перенесли свої депозити до руского т. зв. „Земельного Банку“. Кому честь — честь!

Удар літака о дерево. Підчас маневрів в Німєччинї, 30 с. м. легун, лїйтнант В. Гефер взїє ся на літаку, щоби розслїдувати положєне ворожого війска. Та ізза неосторожности вдарив літаком удар о дерево так сильно, що машина розбилася, а Гефер забив ся.

Двоє людий забитих а 55. ранених. Для 3 с. м. ввєскочила стрїткара з шин в Пітсбургу Па, так нещасливо, що 2 людий забило ся 55 ранених.

ПОЗІР КРАЯНИ!

ВЖЕ ВИЙШЛА в рускій мові
нова книжка Марка Твейна (в переводї)
„від англолом“

Велика Революція на острові Литкейрї
Се дуже займаюча книжка, котру повинен прочитати кождий сьвідомий Русин. Продає ся по 10 центів і можна дістати тільки в Рускій Базарї. Адреса:
RUSKYJ BAZAR
901 Main St. Winnipeg Man.